

AUSPICE & PRÆSIDE
DEO Ter Optimo, Ter Maximô:

DECRETO

NOBILISSIMI ET GRATIOSISSIMI

ORDINIS ASCLEPIADEI,

IN ILLUSTRIS

LUDOVICIANA ACADEMIA,

CASUM

VIRICOLICO

DOLORE

LABORANTIS

PRO

LICENTIA,

Summos in Arte Medicâ Honores & Privilegia
DOCTORALIA

ritè

consequendi

Publico & solenni

MAGNIFICI ET AMPLISSIMI
SENATUS ACADEMICI

Examine submittit

JOHANNES PHILIPPUS PISTORIUS,

MOENO-FRANCOFURTENSIS.

Ad diem XXIII. Decembr. M DC LXXXIV.

H. L. Q. C.

GIESSÆ, Typis HENNINGI MÜLLERI.

DEO,
ET
PATRIÆ.

Q. D. B. V.

PROOEMIUM.

Notanter Hippocrates lib. de Natur. Human. sect. 2. t. 11. & 12. Si unum esset Homo, inquit, nunquam sanè doleret. Neq; enim esset, unde doleret, unum existens. Cujus consequentia ratio est, quòd, quæ dolent, sensu participant,

sintque alterabilia. Omnis autem alteratio fit à contrariò. Quodsi itaque homo ex unico duntaxat elemento constaret, nullum sanè daretur contrarium: quicquid enim patitur, ab alio, tanquam conerario, patitur. Iam verò cùm Homini, aequè ac omni generato, accidat, ut, exponente id prolixius Galenò libr. 1. de tuenda sanitate cap. 2. duos habeat hostes, internum unum, principia nempe nobiscum congenita, & quæ vitare nequeas; alterum vero externum, puta alimentum, quo sine sicuti homo durare nequit, ita quoque in illius confectione circa usum sex rerum non-naturalium variè peccare suevit, hinc fieri non potest, quin continua subinde pugna oboriatur, & varii sæpenuerò dolores excitentur, tandemque ultima rerum linea mors superveniat. Hinc, quod Euripides de vita humana rectè pronuntiavit, id non minus verè de qualibet H. C. parte dixeris, nullam scilicet partem in totò corpore dari, quæ dolore vacua existat. Inter tot autem tamque varios dolores, is qui Colicus dicitur, cæteris

*nec frequentia, neque atrocitate cedit. Hac igitur de
 Passione, nulli hominum vel sexui, vel etati parcente,
 Casum quendam, impetrato Gratosissimæ Facultatis
 Medicæ indultu & consensu, proponere, illiusque Resolu-
 tionem, cœ specimen Inaugurale, publicæ submittere
 censura constitui; quod dum, sub fiducia facilis veniæ bene-
 volentiæque Lectoris, facere aggredior, DEVM O. M. im-
 ploro, faxit, ut omnia feliciter & ex voto succedant.*

HISTORIA.

VIr triginta circiter anno-
 rum, temperamento calido & sic-
 co præditus, macilentus, & staturæ oblon-
 gioris, leges Diætæ non adeò observare
 solitus, sed potius appetitui indulgens, ci-
 bis delectabatur partim calidis, bilemque
 adaugentibus, partim quoque flatulentis,
 sæpiusque cerevisiam minus defæcatam,
 vinumque paulò liberalius ingurgitabat.
 Hinc quandoque adstringi alvus ita cœ-
 perat, ut per aliquot dies obserata nihil
 quicquam excerneret. Æger vero naturæ
 robori & bonitati, quâ aliàs gaudebat, hæc
 cōmittens, de remediis parum cogitarat.
 hinc

hinc permanente adhuc alvi adstrictione
ventris dolores, maximè circa hypochon-
drium dextrum, & versus umbilicum,
oborti, insignem perforationis cujusdam
sensum & molestiam excitarunt, quibus
quandoque murmura & borborygmi,
cum ventris inflatione, Siti, Nausea, &
Vomitu humoris subamari & viscerum per
intervalla superveniunt. Doloris itaque
acerbitate, metuque mali gravioris indu-
ctus Æger Medicum expetit consilium.

RESOLUTIO.

§. 1. *A*ffectus, quò Æger præsens laborat, Colica est
passio, vel Dolor Colicus, adeoque ex illorum
numero, qui nomen à symptomate & parte affectâ habent,
monente Galen. l. 2. m. m. c. 2. Dolet enim Colon, in-
testinum crassum, quod ὑπὸ τῆς κολλήσεως, à conglutinen-
do, & castigando, eò quòd doloribus sit maximè obno-
xium derivari solet, recensente Bartholin. Anatom. Re-
format. p. 68. quamquàm aliis magis arrideat deriva-
tio ὑπὸ τῆς κολλύειν, quod retardare, remove, prohibere
significat; siquidem in hujus intestini cellulis fœces
alvinæ retardantur aliquamdiu atq; detinentur. Sed
mittemus hæc, ad Etymologiam pertinentia, remque
ipsam potius intuebimur.

§. 2. Describi potest hæc passio : Quod sit triftis sensatio , sive Aucta p. n. tactûs in intestinis , præsertim Colô , variaque perceptio , à membranarum & partium nervosarum , in dicto præsertim intestino , continui solutione proveniens. Patet hinc , *Colicum dolorem* ad *symptomata* primæ classis h. e. *actionis læsæ* pertinere. Nolumus autem eam litem nunc nostram facere , quâ aliâs , num per actionem *depravatam* an *auctam* potius , hæc læsio explicari debeat ? controvertitur : cûm , quicquid statuatur , defendi , si rectè explicetur , possit , & cœteroquin parum momenti afferre ad curationem videatur.

§. 3. Esse autem hunc & non alium Affectum , quò noster excrucietur Æger , ea , quæ in Historiâ recensentur , haut obscurè indicant. Nam 1. ipsa adsunt *essentialiter Inherentia* , *sensatio* scil. *triftis* , sive aucta p. n. variaque *in intestinis* & præsertim *Colo* tactus perceptio ; quæ duo hujus symptomatis naturam & essentiam potissimum absolvunt. Adsunt 2. *Essentialiter consequentia* , siquidem Historia refert , præter *Alvi adstrictionem* , etiam *Ventris murmura* & *inflationem* percipi , *nauseamque* & *sitim* cum vomitu humoris *subamari* & *viscidi* accessisse. Quod si 3. *prægressas* examinemus *causas* , tales sanè extiterunt , ut ejusmodi passionem haut difficulter producere potuerint , prout postea circa *Causarum* investigationem pluribus ostendetur.

§. 4. *Subjectum* nunc s. *partem affectam* quod atinet , partim *Ventris* in genere fit mentio , partim vero & præsertim *Hypochondrii dextri* , & *umbilici regio* , in Casu nostro denominatur , ut proinde non

non obscure pateat, si de parte principaliter affecta sermo instituat, *Colon* esse, ceu superius quoque innuimus; hinc quamvis *Colica passio* latè sumpta omnem intestinorum Dolorem significet, nostrum tamen Ægrum Colico dolore *strictè* acceptò affligi, ipsa regio, quam cruciatus hic maximopere occupat, & quæ Coli dicitur, ostendere potest. Est enim *Colon* crassorum intestinorum secundum, cæteris multò amplius & latius, unde κοίλον quasi, seu *cauum* aliis dici videtur. Incipit, ut verbis *Diemerbrockii* dicam, circa os Ilium dextrum, proximo ibidem Reni se jungens, hinc sursum assurgit, & factò sub jecore flexu transversim sub fundo ventriculi (cui mediante omento annectitur) pergit, & à sinistris Lieni Renique sinistro tenuibus membranis adhæret, atque circa os ilium sinistrum, factò flexu, *Recti Intestini* principium orditur. Quæ sitûs & conformationis variis distinctæ cellulis ratio in hunc abit usum, ut dicto in Intestino fæces alvinæ coacerventur, & usque ad excretionis tempus detineantur. Reliqua, quæ modo recensitis addipossent, apud Anatomicos videantur.

§. 5. Undenam vero Æger hoc maligenus patiatur inquirere jam in primis convenit, cùm effectus non nisi remotâ causâ cessare soleat. Ordine ut progrediamur & primò de *caussa proxima* dicamus, solutionem continui in membranis, partibusque Intestini potissimum Coli nervosis, non tam factam, quàm fientem, superius allata Affectus hujus definitio accusat. Hinc enim augetur p. n. vel depravatur in partibus maximè sensibilibus, illa tactûs perceptio, spiritusq; in partibus istis hospitantes in varias ἀταξίας vel inordinationes adiguntur,

§. 6. Hanc continui solutionem sub impropor-
tionati objecti schemate produxerunt *causae mediae*,
quarum *proximiores* in *Humores & Flatus* rejiciendæ hoc
quidem in Casu videntur; siquidem non solum Bilis,
sed etiam Pituita glutinosa seu viscida illi permista,
symbolum satis evidens conferunt; quam humo-
rum miscelam Flatuum quoque haut infrequentem
causam esse statuit *Sylv. l. 2. c. 21. §. 9.* ipsaque id
ratio & experientia confirmant. Hinc quamvis
chylicationis in ventriculo vitium primas quasi tur-
bas moveat, Bilis tamen alique humores excremen-
ticii ad intestina transmissi potissimum accusandi,
quippe qui p. n. in Intestinis subsistentes, & coacer-
vati particulis suis salino-acidis atque glutinosis, ner-
vosas Intestinorum partes insigni cum cruciatu vel-
licant; exituque denegato in flatus resoluti adeo
quandoq; Colon distendunt, ut etiam brachii ampli-
tudinem cavitate suâ adæquasse observatum fuerit,
prout exempla apud *Schenck. l. 3. obs. de Intest. p. 174.*
Plater. l. 3. Obs. p. 656. occurrentia testantur.

§. 7. Quod si jam porrò *Causarum remotio-
rum* instituimus examen, & eos juxta duplicem
rerum naturalium, non naturalium, & p. n. classem con-
sideramus, non parum in lata sententia confirmamur.
Nam inter *res naturales* ipsa nobis *Historia Tempera-
mentum* Ægri calidum & siccum s. cholericum osten-
dit, quod ad evidentem particularum sulphureo-sali-
narum productionem maximè aptum atque disposi-
tum esse indies experimur. Ut ne jam dicamus, *ha-
bitum corporis* macilentiorum tali temperamento mul-
tum debere, præterquam quòd *sexus Virilis*, præ mu-
liebri

liebri, plerumque hoc malo magis & frequentius infestari solet. *Res non naturales* quod attinet, patet ex historia affectus, Ægrum de legitima *victus ratione* parum fuisse sollicitum, quin potius genio suo indulgisse & cibis bilem ac pituitam adaugentibus, flatusq; generantibus delectatum, *Libero* quoq; & *Cereri* strenuè litasse. Jam vero constat, quas Vinum, præsertim recens, & Cerevisia minus defœcata excitare turbas & possint & soleant; Flatuosum omne est mustum, ait *Galen. l. 2. de Aliment. facultat. c. 9.* neque insolita res est, Cerevisiam nimis recentem ventrem inflare, turbare alvum, atque intestinorum creare dolores, vid. *Sebiz. l. 4. de aliment. facultat. c. 4. p. 1154.* Possemus hæc prolixius deducere, si in Historia morbi observata hætenus diætæ ratio paulò specialius descripta fuisset. Sed plerumq; Ægri, quid rei gesserint, Medicum celant; semetipsos potius, quàm illum decipientes, dumque sanis omnia sana putant, eò facilius mediocritatis, naturæ suæ convenientis leges transgrediuntur. Ad tertiam classem, quæ *res p. n.* comprehendit, accedentes, equidem quibus Æger obnoxius morbis fuerit, aut etiam laboraverit, Historia non recenset, nisi quis forsan illam *alvi adstrictionem*, quam interdum passus est, eò referre velit, quippe quæ aliàs sanis non æquè accidere solet. Hanc si excipiamus, robur naturæ, quo hætenus usum fuisse Ægrum, perhibetur, innuere videtur, satis eum bellè, adeoq; à morbis, præsertim iis, quæ intestinis insidias struunt, plerumque immunem hætenus vixisse. Silente vero Historiâ, non est, ut extra oleas vagemur.

§. 8. Non destituimur autem propterea rationibus

nibus, quibus, deducto nunc caussarum examine, *symptomata*, quæ dictus dolor secum traxit, & quorum in Casu nostro facta mentio est, illustremus. 1. enim illa ipsa *alvi adstrictio & constipatio* vix aliunde, quam à viscerum siccitate, & materiâ glutinosa parietibus intestini Coli adhærente, commodius deducetur, quandoquidem ipsa ratio dicitur, Cibos calidos sicciore, imò & crassiores, sicuti coctionem primam valde turbant, ita in secundâ non fieri meliores; sed bilis & pituitæ viscidæ proventum ubique deponere, hincque ad fœcum alvinarum duritiem plurimum conferre, præsertim si quis sui curam negligentius gesserit, quod Ægrum fecisse ex Historia patet. Hinc 2. *Dolores Ventris* præsertim *circa Coli regionem* sunt oborti, eò quòd hoc intestinum, ceu supra ostendimus, subjecti rationem subeat, hujusque tunicas, & membranam interiorem Humores biliosi & acres lancinent, ac pituitosi & viscidi in flatus resoluti distendant, sicque solvendo continuitatem cruciatus insignes causentur. *Murmura* interim 3. una percipiuntur, certa flatuum indicia; siquidem in amplo spatii Coli spatio modò dicta materia pituitosa glutinosa cum bile juncta, tantò facilius in flatus resolvi, & vagos Ventris dolores, quin certâ etiam ratione alicubi fixos & terebrantes excitare potest. Subsecutâ tamen 4. *Ventris inflatio*, ab excrementorum, quæ excerni debebant, durante per aliquot dies retentione; hinc enim flatus ab exitu prohibiti, amplius spatium cum tempore quærentes, Coli cavum non sine molestia distenderunt, & propter hujus intestini ambitum, magnam abdominis regionem inflarunt.

Neque

Neque ibi turbæ hæ solum excitatæ, sed 5. etiam *Sitis* cum *Nausea*, & subsequente materiæ subamaræ & viscidæ *Vomitû* supervenerunt, eò quòd talis saburra, in Ventriculo æque ac intestino Colo contenta, stomachum quoque irritarit, & præter inductam siccitatem, *Sitis* causam, per consensum ex communione Nervorum à sexto pari prodeuntium, ventriculumq; & intestina amplectentium, affectô Colô, in motûs à *Γαζλα* unâ rapuerit.

§. 9. Quibus ita perpensis juxtâ ac expositis, quid spei *Ægro*, sanitatem quasi anhelanti superfit, & quale *prognosticum*, ratione *eventus*, hinc colligere liceat, proximum est ut edisseramus. Patet autem ex *proœmio* nostro, quàm periculi non minus, ac dolorum plenissimus Affectus sit Dolor Colicus, quippe cujus tanta quandoque ingruit violentia, ut rectè dixerit *Trallianus*. l. 10. c. 1. ira laborantes mori sæpius, quàm diutius hoc cum Affectu cooffictari, malle: imò nonnulli hos dolores perferre non valentes, sibi necem intulerint, uti testatur *Gal.* l. 2. de *Compos. med. sec. loc. c. 1.* Interea tamen cùm præsentî in Casu mali causâ non adeò sit vehemens, neque tam altas egerit radices, & symptomata, quæ supervenerunt, paulò remissius agere videantur, tantum abest, ut quandam malignitatem præ se ferant, ipseq; *Æger* validâ, alioquin corporis constitutione gaudeat, spes bona illucescit, fore, ut modò fœces induratæ dissolvantur & excernantur, sicque humoribus, hincque oriundis flatibus exitus concedatur, sopito dolore, pristinam ille sanitatem brevi recuperet.

§. 10. Quam ut obtineat *Æger*, maturanda est

Curatio, neq; enim hic *Affectus* patitur moram, quin potius illius *symptomata* festinationem urgent. Ne vero sine *methodo* progrediamur, ea, quibus *indicationes* opus esse ostendent, ita peragere conabimur, ut præsertim *urgentiori* occurramus. *Urget* autem *doloris* *vebementia*, à solutione continui proveniens, objectum itaque solvens, quò commodius removeatur, præter *anodynorum* usum tempestive & cautè adhibendum, ante omnia fœces duriores emolliendæ patiter atque educendæ erunt. Hisce peractis, & jam sopitâ fractâque doloris vi, primæ viæ ulterius ab humoribus peccantibus eluendæ atque liberandæ, Flatusque discutiendi ventriculoque prospiciendum, habitâ ubique *Virium* ratione.

§. 11. Præsidiorum materiam nobis *Fontes* usitati subministrabunt. Ubi quidem, ad *Chirurgicum* quod attinet, venæ sectionis nullus hic esse locus videtur, cum neque plethora in *Ægro* observetur, neque febris adsit; Cucurbitulam magnam cum flammâ copiosâ circa umbilicum abdomini applicandam nonnulli laudant; (*V. River. in obs. communicat. p. 685.*) nostro tamen *Ægro*, ob causæ diversitatem, hoc auxilii genus nec necessarium, neq; utile arbitramur.

§. 12. Major interim levaminis spes in iis sita est remediis, quæ *Fons Pharmaceuticus* pollicetur; utpote quorum beneficio excrementa evacuare, flatus discutere, sicque doloris obtinere mitigationem propiùs licebit. Nulla autem auxiliorum genera, id æque citò tutoque, quàm *Clysteres*, & quidem emollientes efficient, quos ipsa etiam fœcum diuturnior retentio, & durities accelerare jubent. Tale igitur *Enema*, quàm primum fuerit paratum, injiciatur:

℞. rad. alth. malv. lil. alb. aa. ʒʒ. Coque in f. q. ∇. comm. ad 3.
 Herb. 4. emoll. aa. mj. Colat. ℞. ʒ. x. add.
 Flor. Verbasco. Unguent. pro Clysmat. ʒj.
 Chamomill. Elect. lenitiv. Florenzol. ʒʒ.
 Sambuc. aa. mß. ol. chamomill. aneth. aa. ʒj.
 Prunor. dulc. exossat. No. 9. Vitell. ov. No. 1. θ. parum.
 M. F. Clyster.

Interea quoq; venter ol. amygd. dulc. & chamomill. vel
 Vnguent. Clysmat. & Anodyn. inungi poterit. Quod si
 nihilominus Dolor continet, *Enema magis anodynum*
 & *abstergens* injiciatur. e. g.

℞. rad. alth. ʒʒ. liquirit. ʒij. Summitat. aneth. aa. pij.
 helen. ʒj. Coq; in f. q. lact. dulc. ad 3.
 Herb. chamomill. c. flor. Colat. ℞. ʒx. dissolv. sacchar.
 verbasco. c. flor. aa. mß. Thom. ʒʒ. vitell. ov. No. 1.
 Flor. sambuc. p. j. P. Enema.
 viol. papav. errat. aa. p. ij.

Commendant nonnulli quoq; *purgantia*, eò quòd ex-
 perientia docuerit, unico sæpè purgante dolores
 contumacissimos & vel triginta enemata eludentes,
 fuisse devictos, vid. *River. in prax. lib. 10. c. 1.* Nostro
 interim Ægro potius ab usu clysteris exhibendum
 ducerem ol. amygd. dulc. rec. express. ʒijʒ. cum juscul. carn.
 gallin. & si non responderit effectus expectationi, ad
 alia interna pariter atque externa *Anodyna* accedendum
 erit. Internè seq. *mixturam* propinarem:

℞. ∇. carminativ. Dorner. ʒijʒ. Vel sumat. cum juscul. pull. gtt.
 physogon. xx. l. xxv. seq. Essent.
 Cordial. frigid B. Tim. ℞. Essent. aurant. ʒiʒ.
 à Guldenkl. aa. ʒʒ. anodyn. zvvölff. ʒʒ.
 Pulv. intestin. præp. lup. ʒʒ. Spirit. anticolic. D. Mich. ʒj.
 Syrup. de Cortic. aurant. ʒij. M. S. *Schmerken-stillendes*
 M. S. *Mixtur gegen das*
Grüßen bisweilen ein paar
Löffel voll. Essenk.

Non ignoro, circa Narcoticorum usum Practicos dissentire, & certum est, haut promiscuè illis esse utendum, præsertim si Colica à causâ frigida ortum duxerit; quandoquidem vero dolor, quem Noster patitur, non minus à bile, quàm à pituitâ provenit, ipseque Ager cholericus est, patere puto, haut *ἀνασώως* narcotica, ipsumque adeò *laudan. Opiat.* si cruciatus nimis urgeant, in usum vocari; quæ tamen ut ne nimis citò neque nimis tardè adhibeantur, cavendum esse reor. vid. Sennert. l. 3. *prax. P. 2. l. 2. cap. 6. p. 259.* Quare modò laudata præmittenda duxi, quibus etiam *externa* in subsidium adjungere seqq. conveniet.

℞. ol. chamomill. aneth. aa. ℥ss. M. S. Lindrendes Oehl/ den
stillatit. aneth. ℥ss. Leib offt warm damit zu
carv. fœnicul. aa. gtt. v. schmieren.

Vel umbilico inungatur parum *Balsam. fœnicul. Horst.* cui *ol. stillat.* modò laudata permisceri poterunt.

Vel. ℞. Emplastr. de crust. pan. add. ol. stillatit. chamomill. ℥ss.
bacc. laur. aa ℥ss.

Malax. ol. menth. & aneth. qf. M. S. Pflaster auff den Leib zu legen.

Vel *sacculi* ex *avena* vel *sale calefactis*, aut *Herb. absynth. menth. meliss. abrotan. fol. laur. fl. chamomill. sem. cumin. in aq. vel vino coctis* abdomini calide imponantur. Quæ domestica licet, & in vulgus nota auxilia, si dextrè & methodicè adhibeantur, singulare sæpius levamen afferre solent. Remittentibus (ceu superiùs jam innui,) doloribus, danda erit opera, ut cumulati circa vias primas humores peccantes ulterius & plenè evacuentur. Ubi quidem optimè conferet *vinum passulatum laxativum*, ex rad. *cichor. helen. liquirit. herb. meliss. scord. veronic. card. benedict. absynth. fl. centaur. cichor. passul.*

passul. minor. fol. senn. rhabarbar. agaric. Tart. crud. cortic. aurant. &c. ad imitationem Celeberr. D. Horst. Tom. 2. p. 170. seq. aliorumque *Practicor.* paratum, à cujus usu postmodum *stomachica* e. gr. *Elixir. polychrest. c. spir. menth. l. & dulc. &c.* aliquamdiu usurpanda ducerem.

§. 13. Quibus tamen omnibus *Dietæ* ratio colophonem addere debet; cum alioquin, monente *Galeno*, medicamenta parùm efficere queant, eaq; præscribere supervacaneum sit. Eligatur itaq; aër temperatus, vitentur cibi acres, calidiores, difficilis coctionis, & flatus generantes, *castanea mespila &c.* abstinat *Æger* à *musto*, & *cerevisia recente*, bibat potius moderatè Vinum, non nimis tamen generosum, & *cerevisiam* probè defœcatam, cui *rad. helen. cichor. & caryophyllat.* parum, cum *cortic. aurant.* infundi poterit, alvus servetur lubrica, cibis emollientibus in usum vocatis, vel, ubi opus, *Elect. de Tamarind. c. fol. senn.* sollicitetur: *Animi pathemata*, præsertim *Ira*, *Rationis* frenò moderentur.

§. 14. Et hæc præsentī negotio videntur sufficere; plura equidem recensere cum aliis specifica potuissē, cū autem hæc absque methodo famam plerumque non sustineant, & ubi curatio ritè instituitur, alia quoque fieri specifica possint, filum nunc, jubente sic instituto, abrumpere, quàm plura ex chartâ in papyrum transcribere, præstiterit. Finem itaque faciens DEO T. O. M. pro præstitâ divinâ suâ gratiâ gratias immortales ago, cum voto, & precibus, ut impostè quoq; studiis & laboribus meis clementer benedicere dignetur,

COROL.

COROLLARIA.

I.

R Ecce quidem Hippocrates sect. 2. aphor. 38. paulò deterior cibus & potus, inquit, suavior tamen, melioribus quidem, sed insuavioribus, preferendus.

II.

Num vero propterea cibi, qui ab agro petuntur, & morbum juvant, licet peiores sint, concedendi? D.

III.

Depravata victus ratio non est subito immutanda.

IV.

Uti Signaturis rerum nulla vis inest, ita quoque Verba & Characteres, in Curatione nullum locum merentur.

V.

Bilis in Vesicula sua non colligitur, ut praeservet Hepar à putredine, vel sit Balsamus vite.

VI.

Num medicamenta Carpis imposita appetentiam excitare valeant? A.

FINIS.